

LATVIJAS DIAPSORAS ORGANIZĀCIJU KAPACITĀTES UN VAJADZĪBU PĒTĪJUMS

Baiba Bela & Inta Mieriņa

LU Diasporas un migrācijas pētījumu centrs

Ārlietu ministrija

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU
FAKULTĀTE
Diasporas un migrācijas
pētījumu centrs

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

DIASPORAS ORGANIZĀCIJĀM IR LIELA NOZĪME KOPĪBAS IZJŪTAS, PIEDERĪBAS UN IDENTITĀTES STIPRINĀŠANĀ, KĀ ARĪ RADOŠAS, BAGĀTINOŠAS UN JĒGPILNAS DZĪVES IESPĒJU NODROŠINĀŠANĀ MĪTNES ZEMĒS

PĒTĪJUMA MĒRĶIS

-
- izpētīt diasporas organizāciju **daudzveidību**, tām pieejamos **resursus**, organizāciju **kapacitāti** un aktuālās **vajadzības**.

PĒTĪJUMA UZDEVUMI

- ☐ **Izstrādāt diasporas organizāciju tipoloģiju un veikt organizāciju kartēšanu**, lai izprastu cik daudz un kāda veida organizācijas šobrīd pastāv (pēc darbības mērķa, funkcijām, mēroga, formalizācijas, teritoriālās izkliedes un pārvaldības struktūras), kā arī **noskaidrot organizāciju aktivitāšu un dalībnieku spektru** (kāds ir aktivitāšu formāts, biežums, apmeklējums, aktīvo dalībnieku un darbības mērķgrupas raksturojums)
- ☐ **Noskaidrot, kādi ir diasporas organizāciju resursi** –cilvēkresursi, finanšu resursi (tai skaitā, kā tiek finansēta organizācijas darbība), materiālie resursi, informācijas un zināšanu resursi
- ☐ **Noskaidrot, kāda ir diasporas organizāciju darbības kapacitāte** (darbības regularitāte, darbības mērogs, darbības plānošana, finansējuma piesaistes stratēģijas, jaunu dalībnieku piesaistes stratēģijas, sasniegtā auditorija, sadarbība ar citām iesaistītajām pusēm)
- ☐ **Izpētīt diasporas organizāciju aktuālās vajadzības, nākotnes attīstības iespējas un potenciālu**
- ☐ **Noskaidrot, kā diasporas organizācijas vērtē līdzšinējo valsts atbalstu** – vai atbalsts tiek vērtēts kā nepieciešams, pieejams un pietiekošs

METODOLOĢIJA

Intervijas ar centrālo organizāciju vadītājiem

(ALA, ELA, LAAJ, LNAK,
DKLA, KKK, PBLA)

Intervijas norisinājās
2023.gada septembrī (ar
PBLA oktobrī)

7 intervijas, 1,5-2h garas

Latvijas diasporas virtuālo grupu identifikācija Facebook un profilu satura kontentanalīze

Identificētas aptuveni 450
grupas, no tām 160 ir
organizāciju FB profili

Diasporas organizāciju aptauja

Aptauja tika veikta no
2023.gada 18.oktobra līdz
5 novembrim.

Sasniegtas 260
organizācijas un grupas

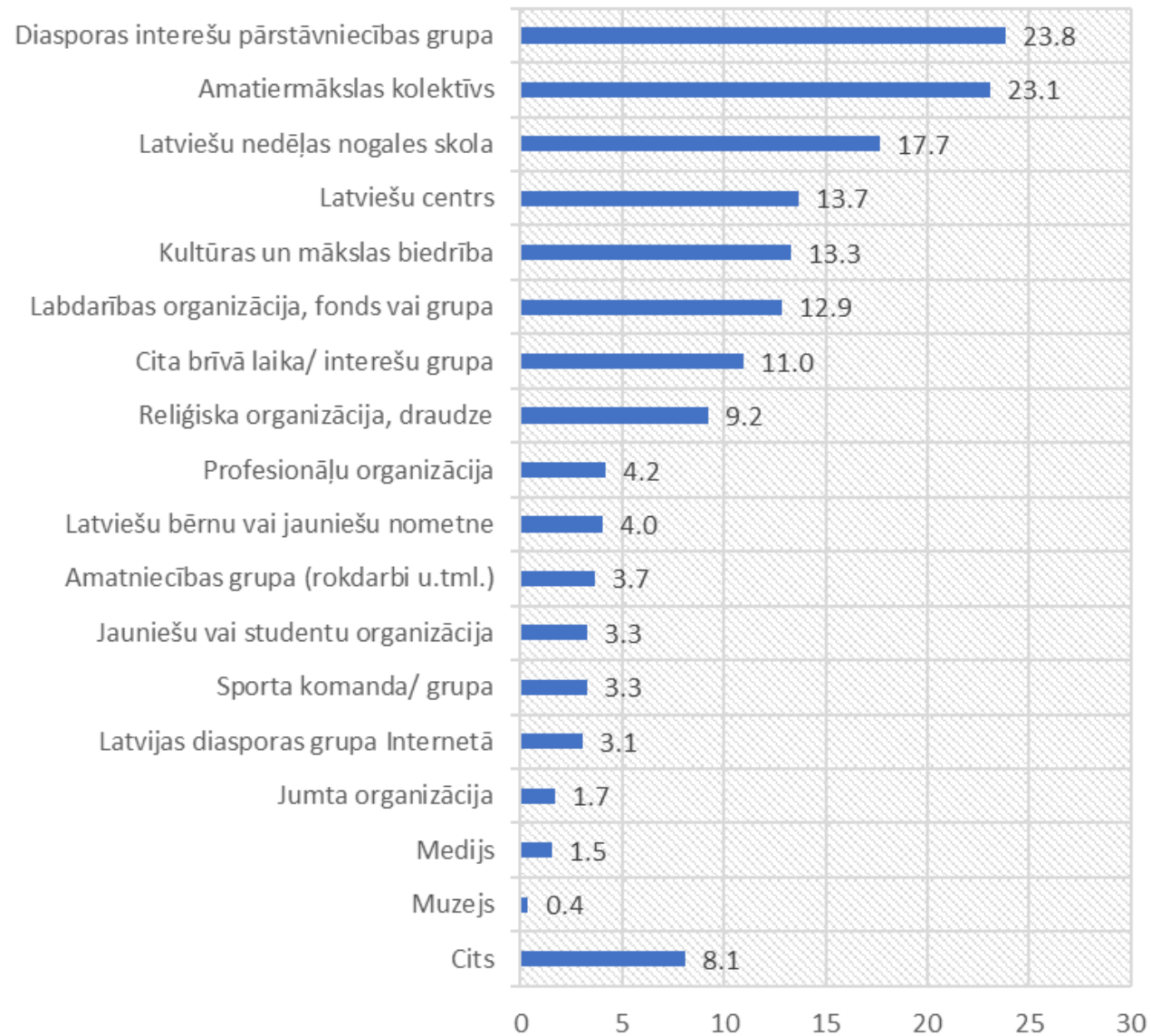

GALVENIE REZULTĀTI

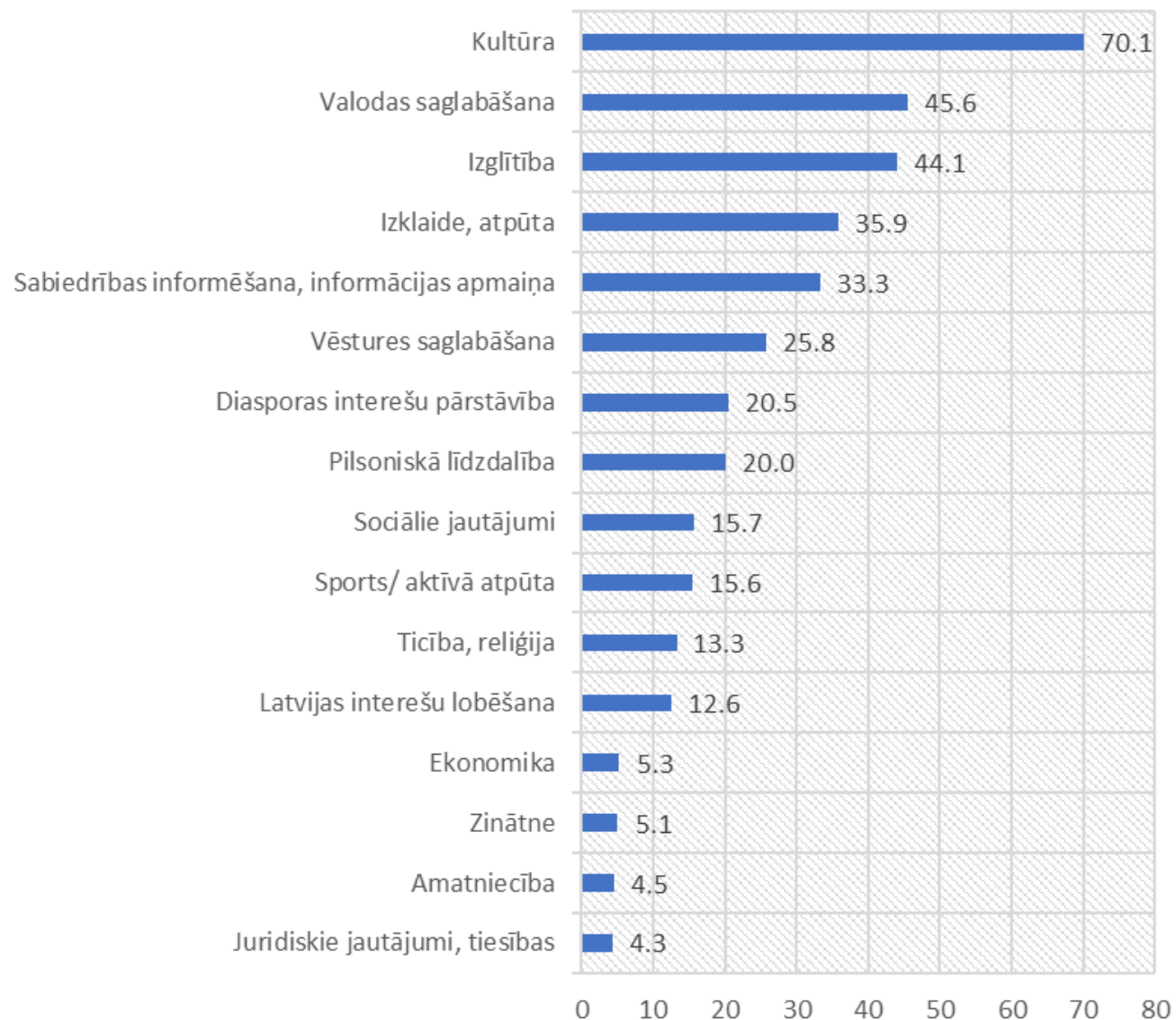

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU RAKSTUROJUMS

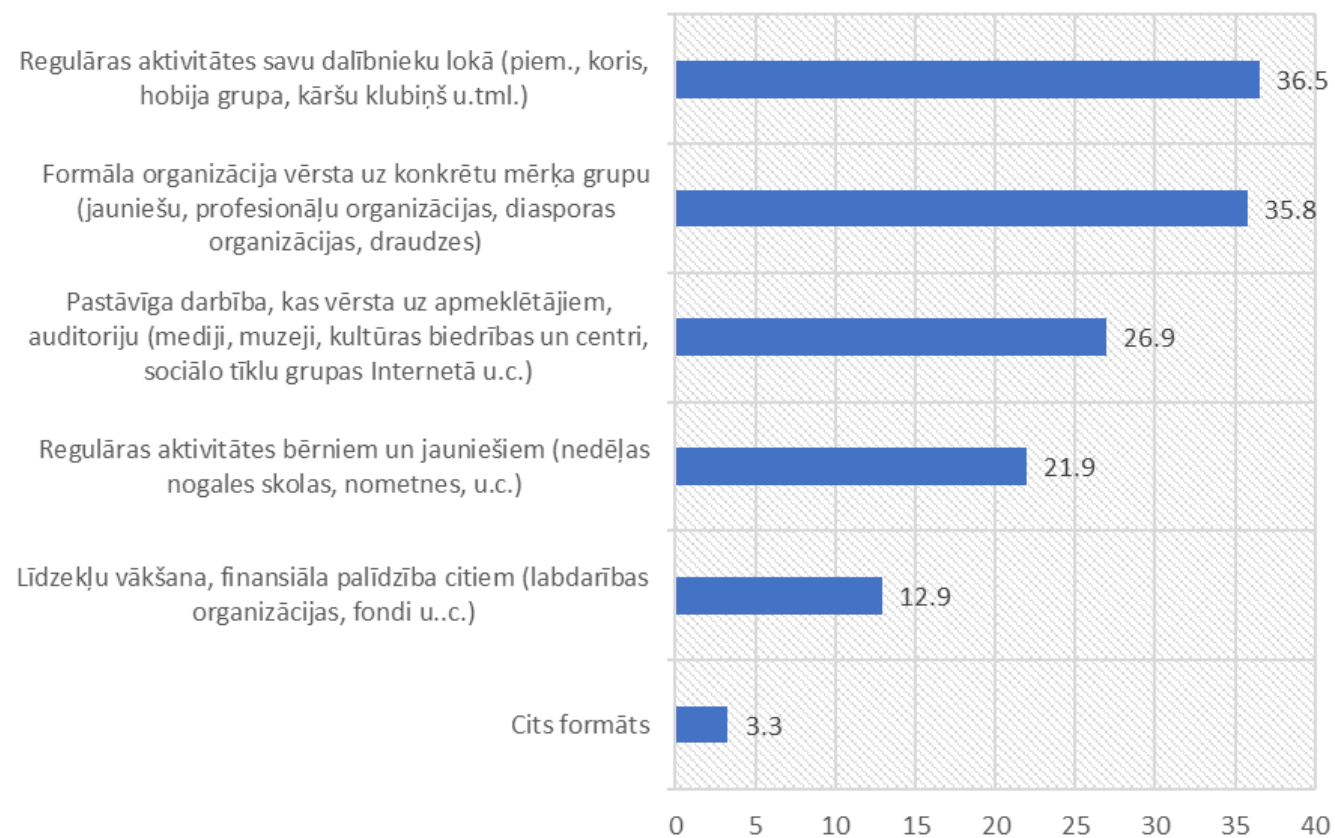
- ❑ Iespējams, **pastāv ap 1000 dažādu organizāciju un domubiedru grupu** (Facebook vien tika identificētas apmēram 265 tikai virtuāli pastāvošas grupas)
- ❑ Aptaujā piedalījās **260 organizācijas**, no tām 3% pastāvēja tikai internetā
- ❑ **55%** no organizācijām bija **juridiskas personas statuss**, bet 26% sevi uzskata par neregistrētām organizācijām
- ❑ Diasporas organizācijas un domubiedru grupas lielākoties ir mazas:
 - ❑ **60% ir līdz 50 biedriem**
 - ❑ aktīvais kodols ir neliels - **63% ir līdz 10 aktīviem biedriem**
 - ❑ **61% organizāciju gada budžets nepārsniedz 5000 eiro**
 - ❑ darbība galvenokārt balstās uz brīvprātīgā darba - **82% nav algotu darbinieku**
 - ❑ **68% aktīvo darītāju** velta organizācijas darbam **līdz 20h mēnesī**

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU TIPOLOĢIJA: SADALĪJUMS PĒC DARBĪBAS KATEGORIJAS (%)

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU TIPOLOĢIJA: SADALĪJUMS PĒC DARBĪBAS JOMAS (%)

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU TIPOLOĢIJA: SADALĪJUMS PĒC DARBĪBAS FORMĀTA (%)

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU DARBĪBAS VIETAS

- ❑ Lielākā daļa (**61%**) orientējas uz Latvijas diasporu konkrētajā mītnes zemē, tomēr gandrīz trešdaļa (**32%**) par savu mērķa grupu uzskata visu Latvijas diasporu, neatkarīgi no valsts
- ❑ Diasporas organizācijas un grupas parasti darbojas tikai vienā valstī, tikai **4%** darbība ir vērsta uz visām valstīm, bet **10%** – darbība ir vērsta uz vairāk nekā vienu valsti
- ❑ Lielākā daļa diasporas organizāciju un grupu darbojas vai nu
 - ❑ **Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomiskās zonas valstīs (38%)**
 - ❑ **ASV, Kanādā, Austrālijā (39%)**
- ❑ **15%** veic darbību Apvienotajā Karalistē.
- ❑ **9%** diasporas organizāciju savu darbību veic (arī) Latvijā
- ❑ Tikai **6%** organizāciju darbojas citās valstīs

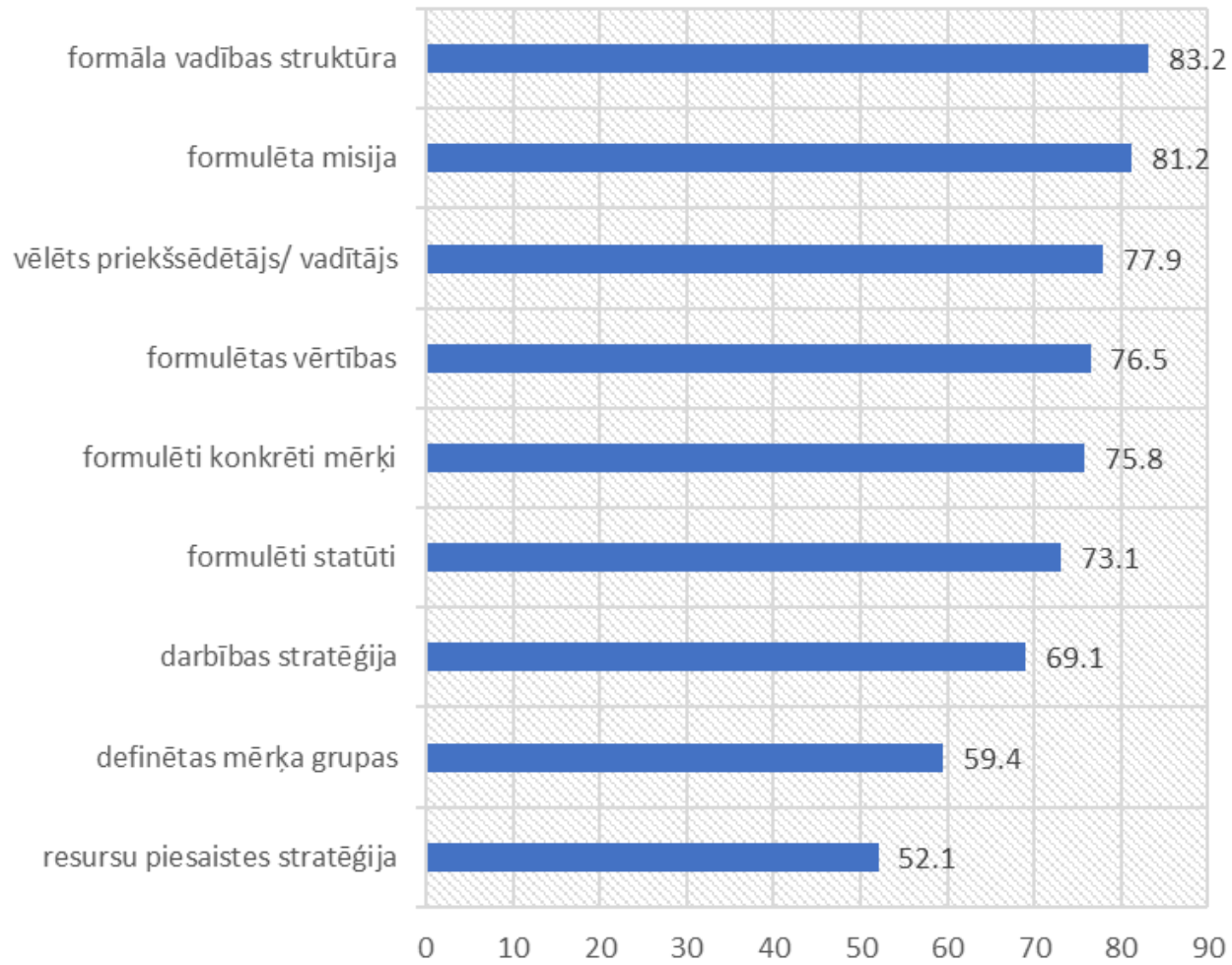

ORGANIZĀCIJAS VAI GRUPAS DARBĪBAS ILGUMS DAŽĀDOS PASAULES REĢIONOS (RINDAS %)

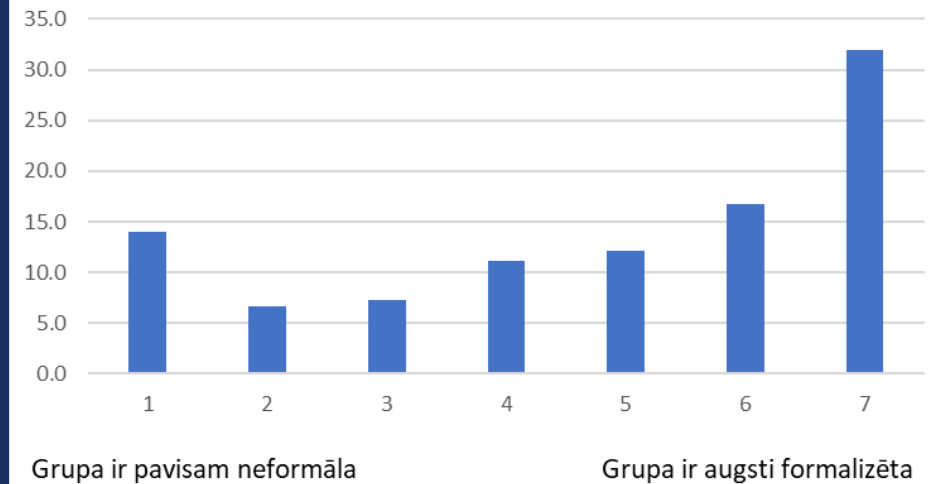
	Cik sen jau darbojas Jūsu organizācija vai grupa?					
	Mazāk nekā gadu	1-2 gadus	3-5 gadus	6-10 gadus	11-30 gadus	Vairāk nekā 30 gadus
ES, EEZ	1.0	4.2	12.5	36.5	26.6	19.3
Apvienotā Karaliste	5.3	5.3	26.3	13.2	17.1	32.9
ASV, Kanāda, Austrālija, Jaunzēlande	0.0	3.0	4.5	7.0	6.5	79.1
Pārējā pasaule	0.0	6.9	0.0	24.1	27.6	41.4
Visas valstis	0.0	0.0	30.0	20.0	10.0	40.0
Latvija	4.4	0.0	17.8	11.1	15.6	51.1

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU DARBĪBAS RAKSTUROJUMI

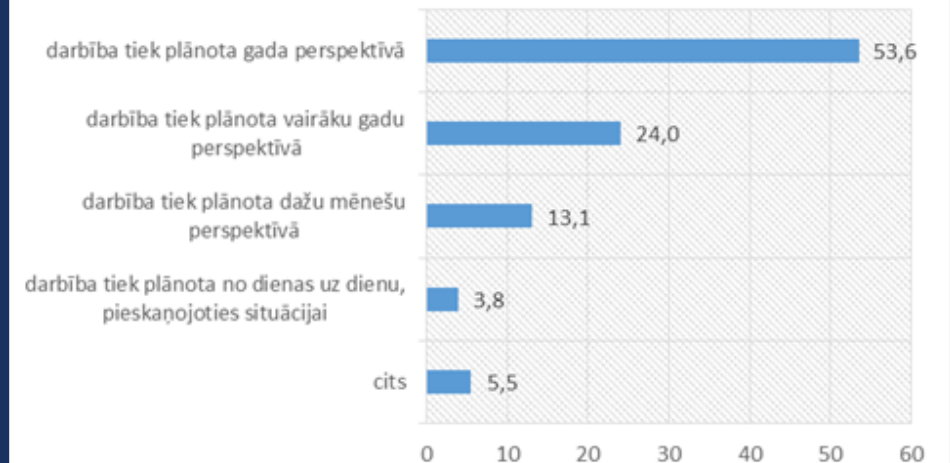
Vai Jūsu organizācijai ir...

Organizācijas vai grupas formalizācijas pakāpe

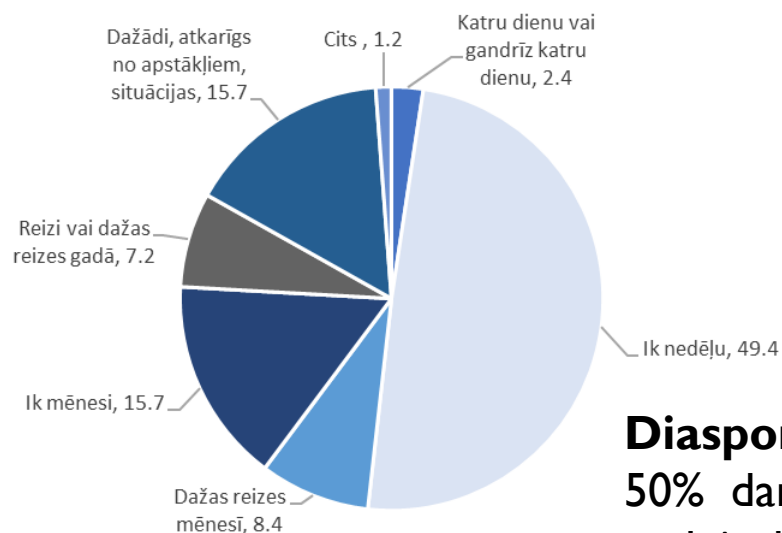
Uz kādu periodu tiek plānota organizācijas vai grupas darbība?

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU AKTIVITĀŠU BIEŽUMS

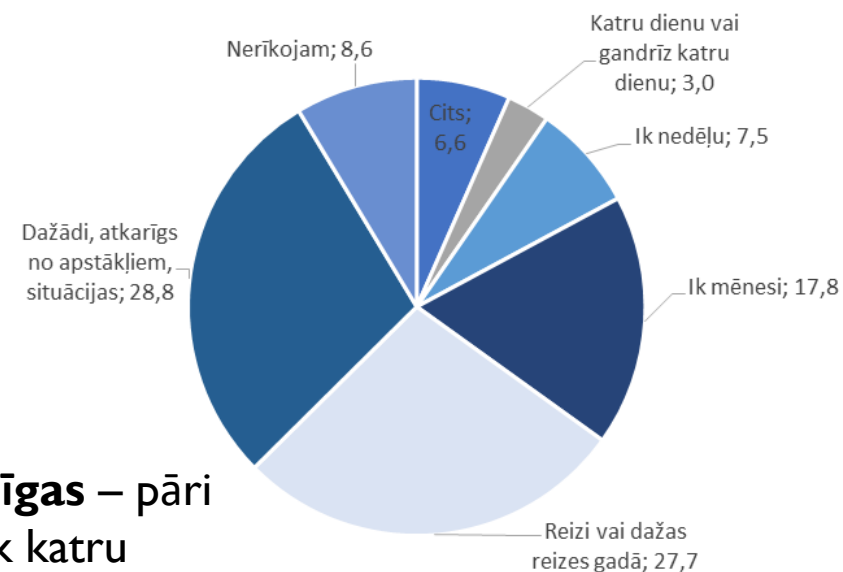
Organizāciju, kas veic regulāras aktivitātes savu biedru lokā, tikšanās biežums (%)

Domājot par pēdējo gadu, cik bieži jūs sanācāt kopā?

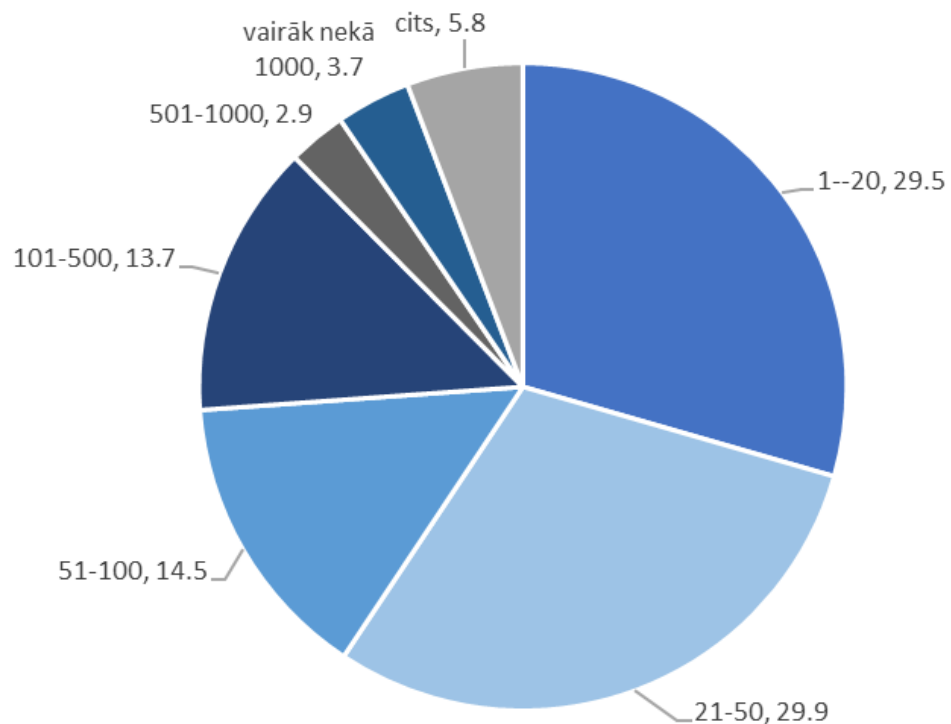
Diasporas organizācijas ir darbīgas – pāri 50% darbošanās biedru lokā notiek katru nedēļu, bet pasākumi plašākai auditorijai pārsvarā notiek pēc apstākļiem vai dažas reizes gadā, 10,5% pat katru nedēļu

Cik bieži Jūs rīkojat dažādas aktivitātes un pasākumus, kas ir vērsti ne tikai uz biedriem (piemēram, koncertus, seminārus, ziedošanas akcijas, u.tml.)?

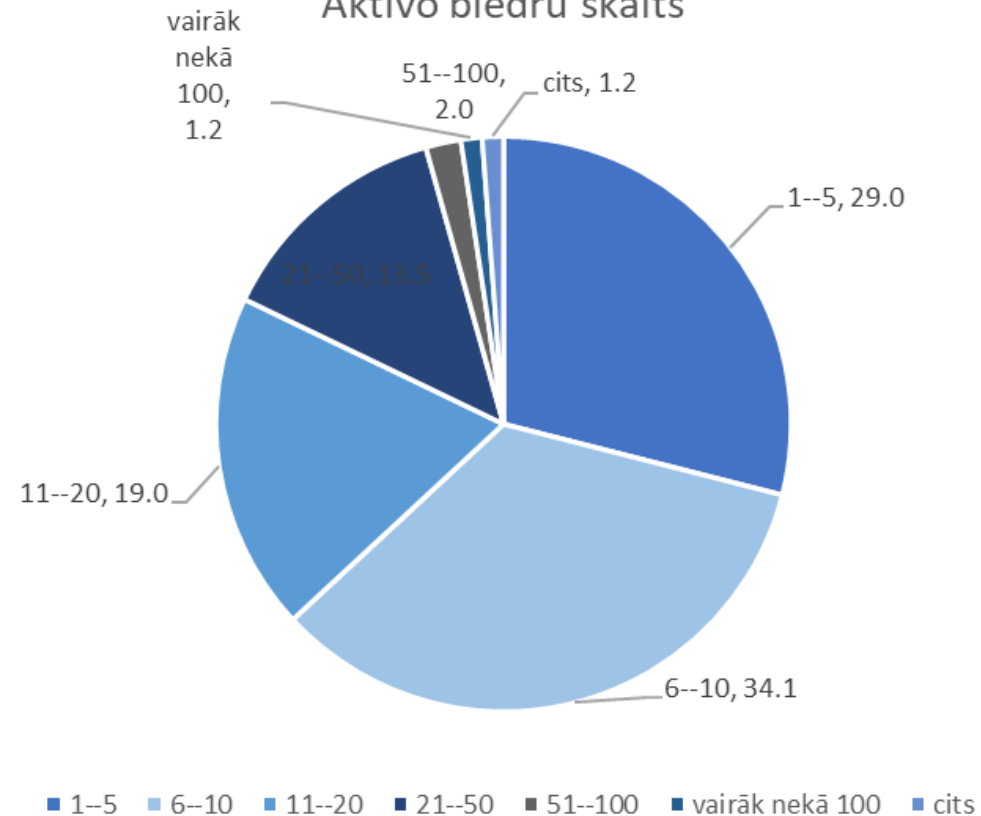

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU RESURSI: CILVĒKRESURSI

Organizācijas biedru skaits

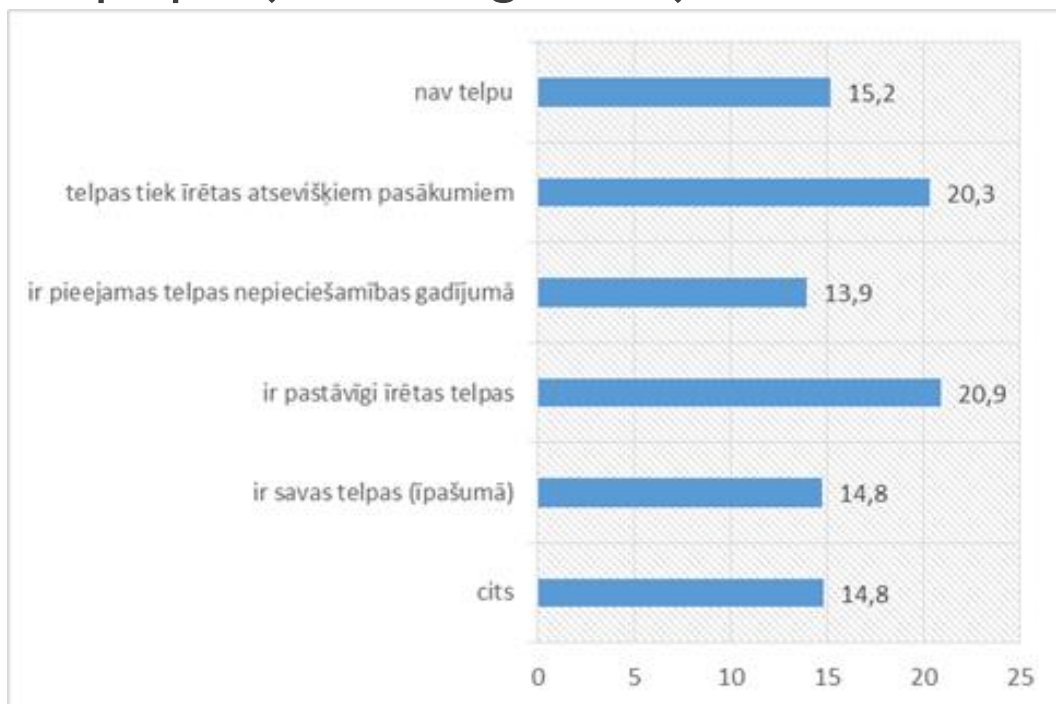
Aktīvo biedru skaits

Aktīvo biedru (kodols), kas ikdienā nodrošina organizācijas/ grupas pastāvēšanu un darbību, visbiežāk nav vairāk kā 10: turklāt 29% organizāciju tie ir tikai daži cilvēki (līdz 5)

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU RESURSI: TELPAS

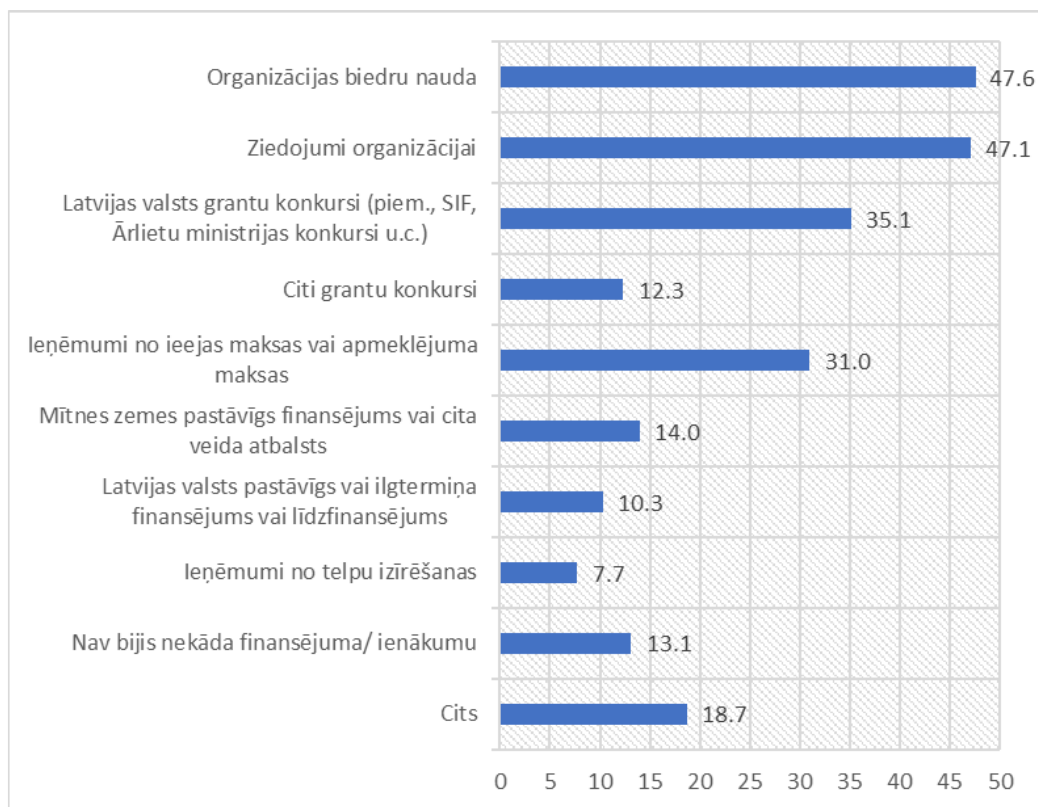
Telpu pieejamība organizācijām

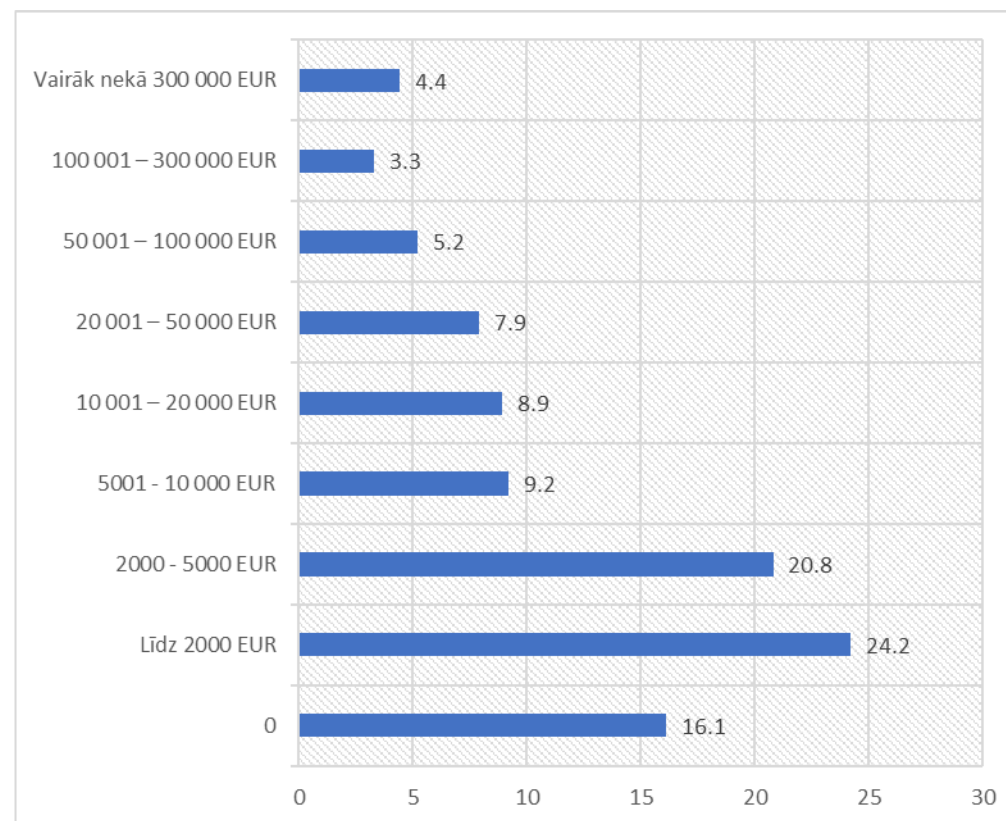
- Aptuveni puse organizāciju uzskata, ka savas telpas viņiem ir kritiski svarīgas vai svarīgas
- Telpu nav aptuveni **10% organizāciju, kuru darbībai telpas ir kritiski svarīgas,**
- Tikai 25% organizāciju pastāvīgi pieejamas telpas nav vajadzīgas
- 73% organizāciju, kurām ir savas telpas, ar tām viss ir kārtībā, bet **25% ir kādas problēmas ar telpām.**

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU RESURSI: FINANSES

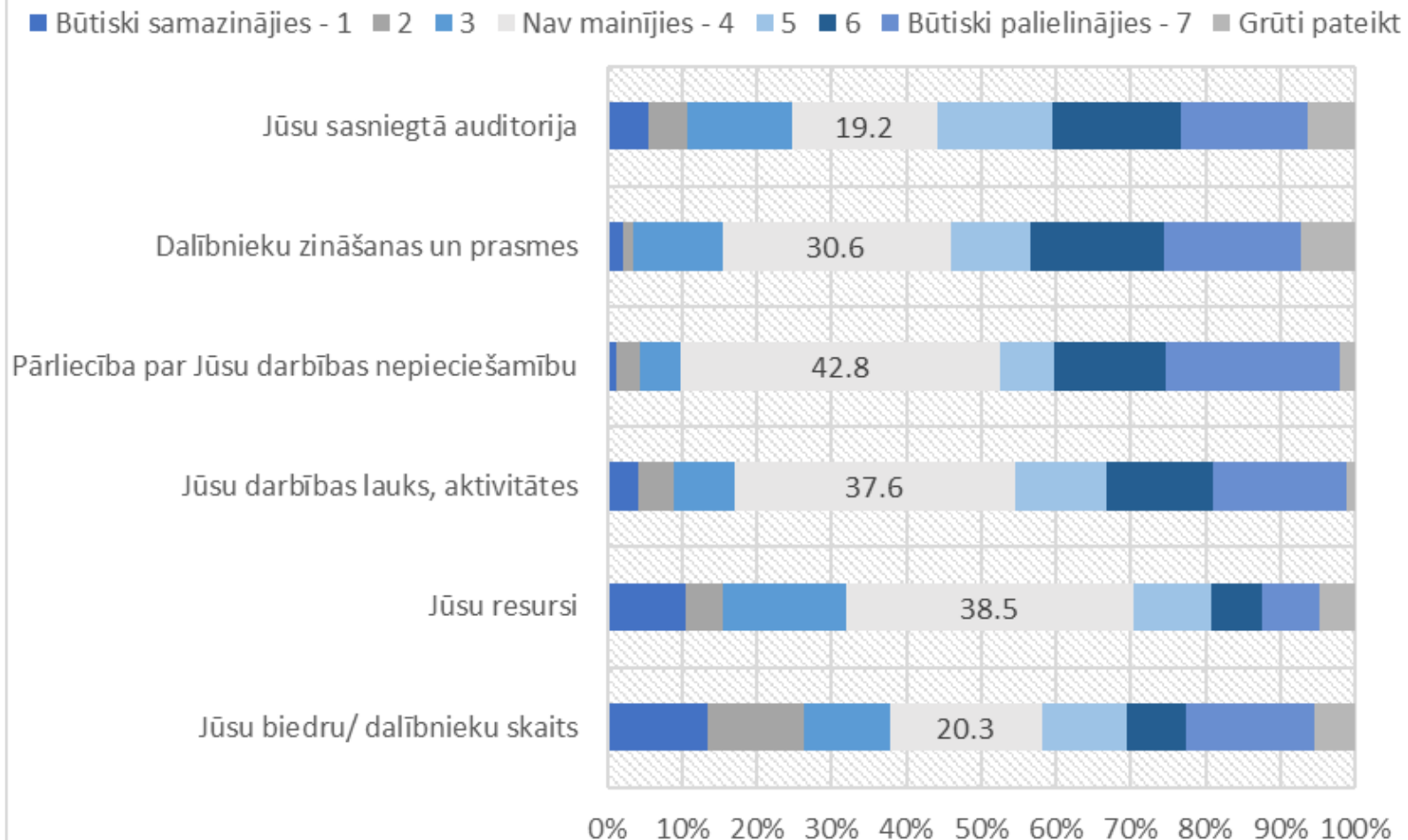
☐ Kā organizācija finansē savu darbību

☐ Organizāciju gada budžets (2022. gadā)

Kā pēdējo 10 gadu laikā ir mainījies...

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU DARBĪBAS RAKSTUROJUMS

PĒDĒJO 10 GADU LAIKĀ NOTIKUŠĀS IZMAIŅAS DAŽĀDOS PASAULES REĢIONOS (%)

		ES, EEZ	Apvienotā Karaliste	ASV, Kanāda, Austrālija, Jaunzēlande	Pārējā pasaule	Visas valstis	Latvija
Jūsu biedru/ dalībnieku skaits	Samazinājies	20.0	16.1	63.7	35.7	43.8	20.5
	Nav mainījies	22.2	38.7	17.3	10.7	6.3	20.5
	Palielinājies	50.2	41.9	17.9	53.6	37.5	28.2
	Grūti pateikt	7.6	3.2	1.1	0.0	12.5	30.8
Jūsu resursi	Samazinājies	28.2	21.0	38.5	21.4	37.5	33.3
	Nav mainījies	33.3	43.5	43.0	35.7	50.0	25.6
	Palielinājies	33.1	32.3	15.6	32.1	12.5	30.8
	Grūti pateikt	5.4	3.2	2.8	10.7	0.0	10.3
Jūsu darbības lauks, aktivitātes	Samazinājies	8.9	12.9	25.1	11.1	25.0	25.6
	Nav mainījies	41.9	21.0	39.1	33.3	37.5	12.8
	Palielinājies	47.4	62.9	35.8	55.6	37.5	61.5
	Grūti pateikt	1.8	3.2	0.0	0.0	0.0	10.3
Pārliecība par Jūsu darbības nepieciešamību	Samazinājies	6.0	6.5	10.1	28.6	12.5	28.2
	Nav mainījies	38.7	40.3	49.7	32.1	43.8	56.4
	Palielinājies	52.4	53.2	38.0	39.3	43.8	5.1
	Grūti pateikt	3.0	0.0	2.2	0.0	0.0	2.6
Dalībnieku zināšanas un prasmes	Samazinājies	6.5	1.6	31.3	7.1	0.0	30.8
	Nav mainījies	25.8	29.0	38.5	10.7	37.5	56.4
	Palielinājies	58.7	62.9	25.7	67.9	62.5	10.3
	Grūti pateikt	8.9	6.5	4.5	14.3	0.0	10.3
Sasniegtā auditorija	Samazinājies	8.4	12.9	44.1	14.3	31.3	20.5
	Nav mainījies	21.7	12.9	17.3	17.9	12.5	64.1
	Palielinājies	62.7	67.7	31.8	64.3	56.3	5.1
	Grūti pateikt	7.2	6.5	6.7	3.6	0.0	20.5

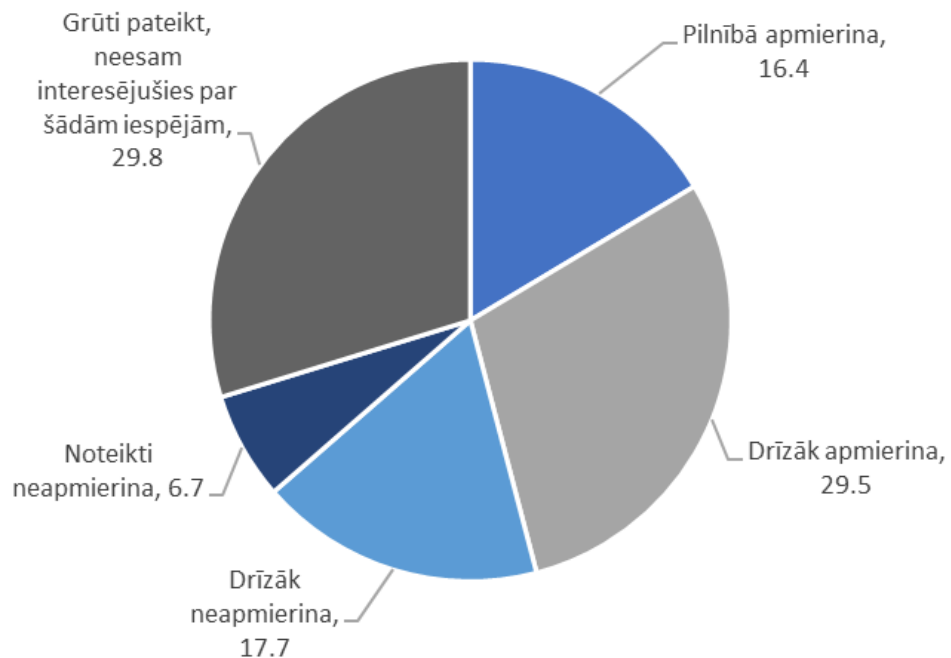
DIASPORAS ORGANIZĀCIJU VAJADZĪBAS

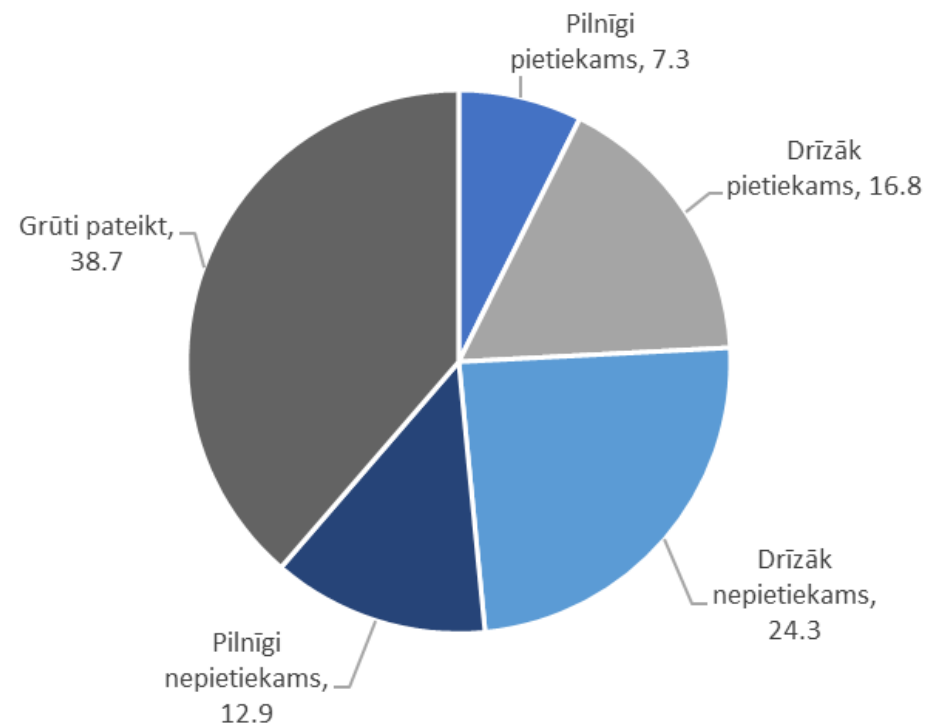
- ❑ 50% cilvēkresursi ir drīzāk vai ļoti nepietiekami
- ❑ 38% trūkst finanšu resursi, turklāt 11% - kritiski
- ❑ 10% organizāciju, kuru darbībai telpas ir kritiski svarīgas, to trūkst, un 25% no tiem, kam ir telpas, ir kādas problēmas ar tām

DIASPORAS ORGANIZĀCIJU ATTIEKSMES PRET VALSTS FINANSĒJUMU

Vai apmierina iespējas pieteikties un saņemt Latvijas valsts atbalstu savai darbībai?

Vai diasporas organizāciju projektiem atvēlētais finansējums (caur SIF, Ārlietu ministriju) ir ...

DAŽAS NOSLĒGUMA PIEZĪMES

- Gan interviju, gan aptauju dati parāda atšķirības diasporas organizāciju darbībā dažādos pasaules reģionos saistībā ar
 - diasporas un tās organizāciju vēsturisko veidošanos
 - jaunās diasporas apjomu un diasporas attālumu no Latvijas
 - attālumiem [starp latviešu kopienām] mītnes zemē
- Intervijās atkārtoti parādījās sajūta par pirmās un otrās šķiras latviešiem, un uzdots retorisks jautājums, vai visi diasporas latvieši ir vienlīdz vērtīgi Latvijas sabiedrības un valsts acīs. No Latvijas tiek sagaidīts, ka visi ir vienlīdz vērtīgi un piederīgi
- Tiek sagaidīta lielāka izpratne par tuvās un tālās diasporas būtiskajām atšķirībām, kas attiecīgi arī prasa mazliet atšķirīgu pieeju sadarbības formātos un atbalsta sniegšanā
- Izaicinājums gandrīz visur ir vāja latviešu valoda vai valodas trūkums otrajai, trešajai un sevišķi nākošajām paaudzēm

JAUTĀJUMI?

baiba.bela@lu.lv

inta.mierina@lu.lv